

Foto/Govva: Elisabeth D. Kristiansen

Retningslinjer for skolenes arbeid for et trygt og godt skolemiljø

Vedtatt av kommunestyret sak 16/23
24.04.2023.

Dohkkehuvvon suohkanstivrras
24.04.2023.

Innhold

1. Formål med retningslinjene, lovverk og mål for arbeidet.....	3
2. Lovverk.....	4
3. Definisjoner	5
Psykososialt miljø	5
Krenkende handlinger	5
Mobbing.....	5
Utestenging	5
Fysisk vold.....	5
Fysisk vold innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre.....	5
Psykisk vold.....	6
Rasisme.....	6
Diskriminering.....	6
Seksuell trakassering	6
Eleven har definisjonsretten.....	6
4. Forebygging	6
5. Brukermedvirkning	7
Informasjon til brukerne.....	7
Hjem – skole samarbeid	7
Skolens rådsorganer	7
Elevmedvirkning	7
6. Hvordan avdekke at elever ikke opplever et trygt og godt skolemiljø.....	7
Avdekking av manglende trygt og godt skolemiljø og de ansattes handlingsplikt.....	7
Skolene har følgende tiltak for å avdekke om en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø:	8
7. Håndtering av mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø	10
Skolene har følgende prosedyrer når elever er utsatt for krenkelser:.....	10
Skolen har følgende prosedyrer når man har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø:.....	11
8. Melding fra foresatte og elever om manglende trygt og godt skolemiljø.....	12
Meldinger fra elever eller foresatte	12
Dokumentasjonskrav.....	12
9. Evaluering	12
10. Revidering av retningslinjen	13
11. Årshjul for skolens arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø.....	13
Maler til bruk i skolens arbeid for å sikre trygt og godt skolemiljø.....	16

1. Formål med retningslinjene, lovverk og mål for arbeidet

Retningslinjene tar utgangspunkt i gjeldende lovverk om elevenes skolemiljø, og har som hensikt å kvalitetssikre arbeidet med å oppfylle kravene i loven. Elever, foresatte, ansatte og ledere ved skolen skal her kunne orientere seg om hvilke rutiner som til enhver tid gjelder. Retningslinjen er også et ledd i kommunedirektørens internkontroll for å sikre at lover og forskrifter følges jfr. kommunelovens § 25-1.

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring jfr. opplæringsloven § 9A-2. Med skolemiljø menes de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elever og ansatte opplever dette. Skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel, læring og trygghet og sosial tilhørighet. Krenkende handlinger defineres under kapittel tre i retningslinjene.

Kapittel 9A i opplæringsloven skal bidra til at elevene har det trygt og godt på skolen. Reglene i kapittel 9A gir elevene en individuell rett og inneholder fremgangsmåte for hvordan skolen og kommunen skal arbeide forebyggende og ved saker der elever ikke har det trygt og godt. De kommunale retningslinjene skal sikre at alle ansatte i skolen følger iverksatte rutiner og plikter i tråd med kapittel 9A i opplæringsloven. Opplæringslovens kapittel 9A gjelder også på leksehjelp, i skolefritidsordningen, på skoleveien og på aktiviteter i skolens regi. Forhold utenfor skoletiden som påvirker elevenes trivsel på skolen omfattes også av lovverket. Dette er særlig aktuelt i forbindelse med digitale krenkelser.

Eleven har en individuell rett til et trygt og godt skolemiljø. Elevens subjektive opplevelse og barnets beste skal legges til grunn for arbeidet med å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø jfr. opplæringsloven § 9A-4.

Skolen skal

- ha en null toleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering
- sikre at det arbeides kontinuerlig og systematisk for å sikre at alle elever har et trygt og godt skolemiljø.
- involvere elever og foresatte i arbeidet for å trygge skolemiljøet
- sikre at alle ansatte viser nulltoleranse mot alle former for krenkelser
- sikre at alle ansatte kjenner til aktivitetsplikten og følger den opp ved mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen

Aktivitetsplikten for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt arbeidsmiljø jfr. opplæringsloven § 9A-4:

- **Alle ansatte** (både de som jobber fast i skolen, men også enhver som er innom skolen jevnlig) har plikt til å:
 - følge med
 - gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering
 - varsle rektor hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfelle
 - straks varsle rektor hvis en ansatt utsett en elev for krenkende handlinger som mobbing, vold, diskriminering og trakassering
- **Rektor skal:**
 - undersøke saken snarest (senest innen fem virkedager)
 - sette inn egnede tiltak som sørger for at eleven får et trygt og godt skolemiljø
 - sørge for at involverte elever blir hørt
 - barnets beste skal være grunnleggende i skolens arbeid
 - skal sikre at det utarbeides en skriftlig plan når det iverksettes tiltak i en sak
 - varsle skoleeier hvis en ansatt har utsatt en elev for krenkende handlinger som mobbing, vold, diskriminering og trakassering
 - varsle skoleeier straks i alvorlige tilfeller

Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider på skolen, krenker en elev jfr. opplæringsloven § 9 A-5:

- alle ansatte skal straks varsle rektor, hvis de får mistanke eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen utsetter en elev for krenking som mobbing, vold, diskriminering eller trakassering
- rektor skal snarest varsle skoleeier
- dersom en i skolens ledelse krenker en elev, så skal skoleeier varsles direkte av den som har mistanke om eller kjennskap til krenking. Skoleeier skal straks undersøke og iverksette egnede tiltak

FNs barnekonvensjon gir barn grunnleggende menneskerettigheter¹. Oppfyllelsen av rettighetene innebærer at det legges til grunn et barnesentrert perspektiv og at barnets egenverdi og opplevelser anerkjennes.

Barnekonvensjonen har fire sentrale perspektiver som har betydning for alle andre artikler i konvensjonen. De fire prinsippene er:

- barns rett til vern mot diskriminering (artikkel 2)
- barnets beste skal være et grunnleggende hensyn (artikkel 3)
- retten til liv og plikten til å sikre utvikling (artikkel 6)
- barns rett til å bli hørt (artikkel 12)

De fire prinsippene er rettigheter i seg selv, men skal også trekkes inn i tolkningen av de øvrige artiklene, Andre artikler som har betydning for arbeidet mot mobbing og andre krenkelser, er artikkel 19, 28, 29, 16 og 24. Artikkel 19 gir barn rett til beskyttelse mot fysisk og psykisk vold som mobbing. Å motvirke og stoppe mobbing er viktig for å sikre barns rett til liv og utvikling.

Å opprettholde og videreutvikle trygge og gode skoler uten mobbing og andre krenkelser krever helhetlig, langsiktig og systematisk arbeid. Det helhetlige arbeidet kan deles i tre: 1) å skape et trygt og godt skolemiljø, 2) å forebygge mobbing og krenkelser, 3) å håndtere mobbing og andre krenkelser når dette oppstår. Dette kan illustreres i følgende modell:

2. Lovverk

Opplæringsloven kapittel 9A omhandler elevenes skolemiljø.

Lenke til lovgrunnlaget: [Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa \(opplæringslova\) - Lovdata](#)

¹ Grunnlagsdokument for arbeidet med barnehage-, skolemiljø, mobbing og andre krenkelser, En felles plattform for statlige aktører. Utdanningsdirektoratet. Revidert utgave 2017.

3. Definisjoner²

Psykososialt miljø

I opplæringsloven § 9A-2 kan man lese at «*Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring*». Utdanningsdirektoratet utdyper hva som menes med psykososialt skolemiljø «*Psykososiale miljø forstås som det psykologiske og sosiale miljøet på skolen og hvordan elever og ansatte opplever dette*». Det psykososiale miljøet handler også om hvordan elever opplever lærings situasjonen. Alle elever har rett til et godt psykososialt miljø. Det betyr at skolemiljøet skal fremme helsen, trivsel og læring til elevene. De skal blant annet ikke bli utsatt for krenkende ord og handlinger fra medelever eller ansatte. Krenkende ord og handlinger kan for eksempel være mobbing, vold, rasisme og utestenging. Krenkelser kan også være enkeltstående utsagn om utseende eller funksjonshemninger».

Krenkende handlinger

Opplæringslovens § 9A-4 regulerer skolens handlingsplikt: «*Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elever har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering dersom det er mulig*».

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse som omfatter alle former for mobbing, vold, rasisme og diskriminering. Krenkende atferd omfatter også andre former for krenkende ord og handlinger, slik som negative enkeltstående utsagn om en persons utseende eller funksjonshemming, klær, tro, dialekt osv. krenkende handlinger kan skje som enkelthandlinger eller gjentatte handlinger. Om en elev er krenket eller ikke, avhenger av elevens subjektive opplevelse. Krenkelser kan defineres som når en elev blir utsatt for noe som gjør eleven lei seg eller at eleven ikke har det bra. Det kan dreie seg om erting, plaging, negative kommentarer, baksnakking, ryktespredning, utfrysning og utestenging. Ord eller handlinger som i utgangspunktet ikke er ment å være krenkende, vil likevel kunne oppfattes slik. Ulike aldersgrupper og sosiale og kulturelle grupper vil ha ulike normer for atferd. Krenkelser som mobbing, diskriminering eller rasisme kan også skje på mobil eller på nett. Dette er like alvorlig.

For at skolen skal kunne ivareta sitt ansvar er det nødvendig at alle ansatte har kunnskap om hva skolen og dens brukere definerer som krenkende atferd.

Følgende begrepsavklaringer er veiledende for arbeidet med å trygge skolemiljøet³:

Mobbing

Mobbing innebærer at en eller flere personer sier eller gjør vonde eller ubehagelige ting mot en annen person. Ved mobbing skjer dette gjentatte ganger, og den som blir utsatt for mobbing, har vanskelig for å forsvare seg. Det er en viss ubalanse i styrke- og maktforhold. Gjentatt tilfeller av utestenging, vold, rasisme, diskriminering og seksuell trakassering er også mobbing.

Utestenging

Utestenging betyr at noen ofte blir holdt utenfor.

Fysisk vold

Fysisk vold innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre.

² Grunnlagsdokument for arbeidet med barnehage-, skolemiljø, mobbing og andre krenkelser, En felles plattform for statlige aktører. Utdanningsdirektoratet. Revidert utgave 2017.

³ Grunnlagsdokument for arbeidet med barnehage-, skolemiljø, mobbing og andre krenkelser, En felles plattform for statlige aktører. Utdanningsdirektoratet. Revidert utgave 2017.

Psykisk vold

Psykisk vold er alle måter å skade, skremme eller krenke på, som ikke er direkte fysiske i sin natur. Det kan også være måter å styre eller dominere andre på, ved hjelp av en bakenforliggende makt eller trussel. Det kan være snakk om direkte eller indirekte trusler, degraderende og ydmykende atferd, kontroll, utagerende sjalusi, isolering og emosjonell vold.

Rasisme

Rasisme innebærer at noen blir forskjellsbehandlet, trakassert eller plaget, for eksempel fordi de har annen hudfarge eller snakket et annet språk.

Diskriminering

Diskriminering betyr at en person blir forskjellsbehandlet, trakassert eller plaget, for eksempel på grunn av kjønn, funksjonsevne, religion, hudfarge, seksuell legning eller opprinnelse (nasjonalt eller etnisk).

Seksuell trakassering

Seksuell trakassering betyr at en person blir utsatt for uønsket, seksuell oppmerksomhet. Dersom en person blir truet, hånet, forfulgt, vist forakt eller lignende på grunn av seksuell legning eller orientering er dette å anse som seksuell trakassering.

Eleven har definisjonsretten

Elevene har ulike grenser for hva som oppleves krenkende, og det er elevens egen oppfatning av å bli krenket som bestemmer i hvilken grad ord eller handlinger faller innenfor definisjonene.

4. Forebygging

Rektor har ansvar for forebyggende tiltak som skal forhindre at elever blir utsatt for krenkende handlinger og har et trygt og godt skolemiljø. Hver skole skal ha en sosialpedagogisk plan der skolens forebyggende arbeid og rutiner er beskrevet på følgende områder:

- hvordan utvikle og ivareta et godt læringsmiljø
- skole – hjem samarbeid
- god klasseledelse
- tilsyn i friminutt
- systematisk internkontroll og dokumentasjon av elevenes psykososiale miljø
- elev- og foreldremedvirkning gjennom rådsorganer som elevråd, FAU (foreldrerådets arbeidsutvalg), SU (samarbeidsutvalget), SMU (skolemiljøutvalg)
- trivselsfremmende og inkluderende tiltak

Et kontinuerlig arbeid med skolemiljøet skal forstås som systematisk arbeid som drives gjennom hele skoleåret. Rektor har det overordnede ansvar for at rutiner og prosedyrer i kommunens retningslinjer og skolens sosialpedagogiske plan gjøres kjent og følges.

Den enkelte ansatte skal:

- delta aktivt i skolens systematiske arbeid for å fremme et godt psykososialt miljø og gjennomføre tiltak beskrevet i skolens sosialpedagogiske plan
- følge med, gripe inn og varsle rektor ved kjennskap til eller mistanke om mobbing eller krenkende handlinger, i tråd med handlingsplikten
- melde til rektor når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- straks melde til rektor hvis en ansatt utsetter en elev for krenkende handling som mobbing, vold, diskriminering eller trakassering

- straks melde til skoleeier, hvis en i skolens ledelse utsetter en elev for krenkende handling som mobbing, vold, diskriminering eller trakassering
- bistå med undersøkelser
- bistå med kartlegging og analyse av skolemiljøet, samt lojalt følge opp skolens tiltak for å bedre skolemiljøet

5. Brukermedvirkning

Informasjon til brukerne

Informasjon om rutiner, plikter og rettigheter som gjelder kapittel 9A i opplæringsloven skal gis til ansatte, elever, foresatte og rådsorganer ved oppstart av hvert semester. Den skal også gjøres kjent for enhver som er innom skolen jevnlig. Det kan f.eks. være renholder, vaktmester, helsesykepleier osv. Elevene skal minimum tre ganger i skoleåret minnes på om rutiner, plikter og rettigheter jfr. kapittel 9A i opplæringsloven. Oppdatert retningslinje for skolens arbeid med skolemiljøet skal være tilgjengelig på Visma Flyt Skole (VFS). Påminnelse om retningslinjen skal sendes ved bruk av VFS ved oppstart av nytt skoleår til foresatte.

Hjem – skole samarbeid

Foresatte oppfordres til å ta kontakt med skolen hvis man oppfatter signaler om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Det er ønskelig med et positivt og konstruktivt samarbeid med hjemmene. Dette er viktig for å skape et godt læringsmiljø for det enkelte barn, for klassen og for alle elever ved skolen. Samarbeidet skal bære preg av respekt.

Skolens rådsorganer

Hver høst skal det opprettes elevråd, foreldreutvalg (FAU), samarbeidsutvalg (SU) og skolemiljøutvalg (SMU) jfr. § 11 i opplæringsloven. Rådsorganene skal medvirke til at elever, foresatte, ansatte og skolen tar aktivt del i arbeidet for å sikre et godt skolemiljø. Elevråd skal være opprette senest tre uker etter oppstart nytt skoleår.

Elevmedvirkning

Elevene skal engasjeres i planlegging og gjennomføring av det systematiske skolemiljøarbeidet. Elevene skal også ta aktiv del i kartlegging av skolemiljøet samt utarbeidelse og evaluering av planer/rutiner knyttet opp mot skolemiljø. Etter opplæringslovens § 11-2 siste ledd har elevrådet som en av sine oppgaver å arbeide for å skape et godt lærings- og skolemiljø.

6. Hvordan avdekke at elever ikke opplever et trygt og godt skolemiljø

Avdekking av manglende trygt og godt skolemiljø og de ansattes handlingsplikt

Opplæringslovens kapittel 9A beskriver handlingsplikten til ansatte i skolen/kommunen. De ansatte er pliktige til å arbeide for å fremme et godt og trygt skolemiljø. Det er nulltoleranse for alle former for krenkelser. Dersom man oppdager at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, utsettes for krenkende atferd eller handlinger, er ansatte pliktige til å gripe inn og varsle rektor. Skolen skal så raskt som mulig gjøre undersøkelser og sette i verk egnede tiltak. Skolen er pliktig til å iverksette tiltak og utarbeide aktivitetsplan, når en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Alle ansatte har en handlingsplikt, rektor skal sikre at disse pliktene følges:

- plikt til å følge med
- plikt til å gripe inn
- plikt til å varsle til rektor og eventuelt skoleeier
- plikt til å undersøke
- plikt til å sette inn egnede tiltak

Handlingsplikten gjelder alle ansatte ved skolen. Også andre ansatte, som jevnlig har oppdrag på skolen, omfattes av handlingsplikten. Dette gjelder eksempelvis saksbehandlere ved PPT, helsesykepleier, vaktmester og rengjøringspersonalet.

Delpliktene i aktivitetsplikten kan illustreres i følgende handlingssløyfe:

Skolene har følgende tiltak for å avdekke om en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø:

Hva:	Hvordan:	Ansvarlig:
Ansattes observasjonsplikt	Ansatte ved skolen er til enhver tid i sitt arbeid med elevene forpliktet til å observere og undersøke om det er elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø. Være spesielt observant på de «sårbare elevene». Det skal reageres straks når krenkelser avdekkes eller at en elev ikke har trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsles om alle mistanker om eller kjennskap til at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Ved alvorlige hendelser skal rektor varsles med en gang.	Alle ansatte
Tilsyn	Være proaktive, synlige og våkne i forhold til å oppdage elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø. Gripe inn ved mistanke eller kunnskap om krenkelser.	Alle ansatte
Undervisning	Være tett på elevene og på vakt i forhold til å fange opp signaler om at elever ikke har det trygt og godt. Ta opp temaet skolemiljø, der dette faller naturlig inn i undervisningen.	Alle ansatte
Daglige observasjoner og klasselæremøter	Ansattes observasjoner deles og drøftes som fast saker på team og i klasselæremøter. Notater, logger og referater skrives i sikker samhandling.	Alle faste ansatte
Elevundersøkelsen	Elevundersøkelsen i regi av Utdanningsdirektoratet gjennomføres årlig for de obligatoriske årstrinn. Det er frivillig å gjennomføre Elevundersøkelsen for de resterende årstrinn. Ledelsen analyserer resultatene og tar disse opp til drøfting i	Rektor Kontaktlærere Ansatte

	elevgruppene og i personalet. Resultatene legges frem for skolens rådsorganer.	
Foreldreundersøkelsen	Gjennomføres annet hvert år for de obligatoriske årstrinn. Det er frivillig å gjennomføre annet hvert år for de resterende årstrinn. Ledelsen analyserer resultatene og tar disse opp til drøfting i personalet. Resultatene legges frem for skolens rådsorganer.	Rektor
Ikke anonyme trivselsundersøkelse	Gjennomføres minimum en gang per skoleår i alle klasser. Kan også gjennomføres flere ganger ved hendelser og for å følge utvikling i klassemiljø/skolemiljø. Resultatet legges frem for elever, personalet og skolens rådsorganer.	Rektor Kontaktlærere Ansatte
Elevsamtaler	Kontaktlærer gjennomfører elevsamtaler systematisk med alle elever i klassen. Kontaktlærer følger opp det som kommer frem i samtalen. Elevens opplevelse av skolemiljøet skal være tema på elevsamtalen.	Kontaktlærere
Utviklingssamtaler med elev og foresatte	Det skal gjennomføres minimum en forberedt utviklingssamtale per halvår. Samtalen skal inneholde tilbakemelding fra lærere om elevens progresjon i skolearbeidet, vurdering av eleven, eventuelle varsler i forhold til orden og oppførsel og elevens trivsel. Samtalen skal fremme samarbeidet mellom hjem og skole. Elevens opplevelse av skolemiljø skal være tema på utviklingssamtalen.	Kontaktlærere
Henvendelser fra elever, foresatte og andre utenfor skolen	Elever må oppfordret til å si ifra hvis de eller andre elever ikke har det bra på skolen. Dette er ikke sladring. Skolen kan ikke endre på noe, hvis skolen ikke kjenner til det som elever eventuelt blir utsatt for. Foresatte oppfordres også til å ta kontakt med skolen så tidlig som mulig, når de blir usikre om et barn har det trygt og godt på skolen.	Rektor Ansatte Elever Foresatte Andre
Helsesykepleier	Helsesykepleier samtaler jevnlig med elever. Helsesykepleier kjenner til skolens rutiner for varsling og oppfordrer elever og foresatte til å melde manglende trivsel til skolen. Helsesykepleier skal varsle rektor ved mistanke om eller ved kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.	Helsesykepleier
Tverrfaglig team	Skolemiljø tas opp som fast tema på skolens tverrfaglige team. Dette kan gjelde skolemiljø for enkeltelev, grupper av elever, klasse, trinn eller hele skolen.	Rektor

7. Håndtering av mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Skolene har følgende prosedyrer når elever er utsatt for krenkelser:

	Handling:	Ansvar:
1.	Gripe inn og stoppe krenkende atferd som mobbing, vold, diskriminering og trakassering	Ansatte som ser hendelsen
2.	Varsle rektor Ved alvorlige hendelser skal rektor straks varsles Der skoleleder har krenket, så skal skoleeier straks kontaktes	Ansatte som ser hendelsen
3.	Ved mistanke eller kjennskap til krenkelser så skal det startes undersøkelse: Undersøkelsene skal loggføres i sikker samhandling. Uttalelsene fra elevene skal noteres ned. <ul style="list-style-type: none"> a. Samtale med eleven som opplever seg krenket b. Samtale med eleven som krenker <ul style="list-style-type: none"> • Gi beskjed om at krenkende atferd ikke aksepteres og at den må stoppes umiddelbart c. Samtale med andre elever eller ansatte som har observert hendelsen d. Oppfølgingssamtale med eleven som opplever seg krenket e. Oppfølgingssamtale med eleven som krenker 	Rektor Avdelingsleder Kontaktlærer
4.	Opprette aktivitetsplan - skoleeier skal være kopimottaker Ved § 9A-5 saker følger skoleeier opp saken	Rektor Skoleeier
5.	Rektor vurderer informasjon som er kommet frem gjennom undersøkelsen og iverksetter egnede tiltak Analyse av bakenforliggende årsaker og opprettholdende faktorer er viktig for å kunne iverksette egnede tiltak Vurdere varsling til skoleeier Ved § 9A-5 saker følger skoleeier opp saken	Rektor Skoleeier
6.	Samtale med elev som opplever seg krenket og dens foresatte: <ul style="list-style-type: none"> • Informasjon om rettigheter og saksgang • Informasjon om hendelsen • Informasjon om mulige tiltak • Bli enige om hvilke tiltak som skal iverksettes, av hvem og hvor lenge • Avklare tidspunkt for evaluering av tiltak Ved § 9A-5 saker følger skoleeier opp saken	Rektor Kontaktlærer Skoleeier
7.	Samtale med elev som har krenket og dens foresatte: <ul style="list-style-type: none"> • Informasjon om rettigheter og saksgang • Informasjon om hendelsen • Orienterer om hvilke tiltak som iverksettes for denne eleven • Avklare tidspunkt for evaluering av tiltak 	Rektor Kontaktlærer
8.	Tiltak iverksettes og følges opp. Tiltakene skal være i tråd med det som er avtalt med elever og foresatte og beskrevet i aktivitetsplan Ved § 9A-5 saker følger skoleeier opp saken	Rektor Kontaktlærer Ansatte Skoleeier
9.	Evaluering av tiltak jfr. aktivitetsplan Tiltak som ikke videreføres, tas ut av aktivitetsplanen Nye avtalte tiltak skrives inn i aktivitetsplan Elevens stemme skal komme klart frem i evalueringen Ved § 9A-5 saker følger skoleeier opp saken	Rektor Kontaktlærer Skoleeier
10.	Fortløpende vurdere om det skal iverksette flere tiltak for å sikre eleven som opplever krenkelser et trygt og godt skolemiljø Ved § 9A-5 saker følger skoleeier opp saken	Rektor Skoleeier

Skolen har følgende prosedyrer når man har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø:

	Handling:	Ansvar:
1.	Varsle rektor Ved alvorlige hendelser skal rektor straks varsles Der skoleleder er årsak, så skal skoleeier straks kontaktes	Ansatte som har mistanke eller har fått kjennskap
2.	Ved mistanke eller kjennskap til manglende trygt og godt skolemiljø, så skal det startes undersøkelse. Undersøkelsene skal loggføres i sikker samhandling. Uttalelsene fra elevene skal noteres ned Ved § 9A-5 saker følger skoleeier opp saken	Rektor Avdelingsleder Kontaktlærer Skoleeier
3.	Opprette aktivitetsplan - skoleeier skal være kopimottaker Ved § 9 A-5 saker følger skoleeier opp saken	Rektor Skoleeier
4.	Rektor vurderer informasjon som er kommet frem gjennom undersøkelsen og iverksetter egnede tiltak Analyse av bakenforliggende årsaker og opprettholdende faktorer er viktig for å kunne iverksette egnede tiltak Vurdere varsling til skoleeier Ved § 9 A-5 saker følger skoleeier opp saken	Rektor Skoleeier
5.	Samtale med elev som ikke har et trygt og godt skolemiljø og dens foresatte: <ul style="list-style-type: none">• Informasjon om rettigheter og saksgang• Informasjon om mistanke eller kjennskap til manglende trygt og godt skolemiljø• Informasjon om mulige tiltak• Bli enige om hvilke tiltak som skal iverksettes, av hvem og hvor lenge• Avklare tidspunkt for evaluering av tiltak Ved § 9A-5 saker følger skoleeier opp saken	Rektor Kontaktlærer Skoleeier
6.	Tiltak iverksettes og følges opp. Tiltakene skal være i tråd med det som er avtalt med elever og foresatte og beskrevet i aktivitetsplan Ved § 9A-5 saker følger skoleeier opp saken	Rektor Kontaktlærer Ansatte Skoleeier
7.	Evaluering av tiltak jfr. aktivitetsplan Tiltak som ikke videreføres, tas ut av aktivitetsplanen Nye avtalte tiltak skrives inn i aktivitetsplan Elevens stemme skal komme klart frem i evalueringen	Rektor Kontaktlærer Skoleeier
8.	Fortløpende vurdere om det skal iverksette flere tiltak for å sikre eleven et trygt og godt skolemiljø	Rektor

Aktivitetsplanen skal være skriftlig jfr. opplæringsloven § 9A-4. Mal ligger som vedlegg.

8. Melding fra foresatte og elever om manglende trygt og godt skolemiljø

Dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foresatte melde fra om dette til skolen. Slik melding kan gjøres ved å ta direkte kontakt med skolen. Melding kan gis muntlig eller skriftlig.

Elever og foresatte kan kontakte skoleeier, hvis de opplever at de ikke blir tatt på alvor ved skolen eller at iverksatte tiltak ikke fører til et trygt og godt skolemiljø for eleven.

Tjeldsund kommune kan kontaktes på telefon: 770 89500

Elever og foresatte kan melde saken til Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Dette kan gjøres hvis elev eller foresatte ikke er fornøyd med hvordan skolen følger opp saken for at eleven skal få det trygt og godt. Meldinger til Statsforvalteren kan gis både muntlig og skriftlig.

Lenke til informasjon på hjemmesiden til Statsforvalteren i Troms og Finnmark:

[En trygg skoledag uten mobbing | Oadjebas skuvlabeaivi almmá givssideami haga | Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#)

Elever og foresatte kan også henvende seg til Mobbeombudet i Troms og Finnmark [Mobbeombudet](#). Mobbeombudet skal bidra til at alle elever i barnehager, grunnskoler og videregående skole har et trygt og godt skolemiljø.

Meldinger fra elever eller foresatte

Når skolen mottar henvendelse fra elev eller foresatte, så skal det gis informasjon om kommunens rutiner. Skolen skal innen en uke respondere på henvendelsen. Den som mottar henvendelsen, skal **straks** varsle rektor.

Skjerpet aktivitetsplikt ved mistanke eller varsel om at en ansatt krenker en eller flere elever

Dersom en som arbeider på skolen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen, utsetter en elev for krenkende handlinger som mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende **straks** varsle rektor jfr. opplæringsloven § 9A-5 1.ledd. I slike tilfeller skal rektor **straks** informere skoleeier.

Dokumentasjonskrav

Skolen har et todelt dokumentasjonskrav. Skolen skal sikre:

- at det lages en skriftlig aktivitetsplan når det settes inn tiltak i en enkeltsak
- dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten jfr. opplæringsloven §9A-4 syvende ledd

9. Evaluering

Evaluering skal gjennomføres bredt, slik at elever, foresatte, ansatte og skolens rådsorganer involveres i prosessen.

Ved avslutning av skoleåret skal skolen evaluere skolens praksis angående:

- det generelle skolemiljøet
 - forebygging
 - status i elevmiljøet

- tiltak i den sosialpedagogiske planen
- tiltak for neste skoleår i forhold til skolemiljø
- oppfølging av eventuelle saker der elever ikke har hatt et trygt og godt skolemiljø

I evalueringen skal skolens praksis analyseres i forhold til retningslinjene i denne planen og skolens mål for skolearbeidet. Evaluering gjøres skriftlig og eventuelle avvik meldes skoleeier.

10. Revidering av retningslinjen

Retningslinjer for skolens arbeid for et trygt og godt skolemiljø i Tjeldsund skal revideres årlig i rektormøte.

Skolens sosialpedagogiske plan skal evalueres årlig i personalet og i skolens rådsorganer. Rektor er ansvarlig for evaluering og revisjon.

11. Årshjul for skolens arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø

Når:	Tiltak:	Hvordan:	Ansvar:	Gjennomført
Hele året	Fokus på klasseledelse og systematisk arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø		Rektor Alle ansatte	
August	Opplæring og informasjon til ansatte om <i>Retningslinjer for skolens arbeid for et trygt og godt skolemiljø</i>	Planleggingsdager og fellestid	Rektor	
	Informasjon og gjennomgang av ordensreglement og sosialpedagogisk plan med ansatte	Planleggingsdager og fellestid	Rektor	
	Gjennomgang av tilsynsordning Bevisstgjøre de ansatte på viktigheten av å følge opp tilsynsordningen og prinsippet om å følge med, gripe inn og varsle	Planleggingsdager og fellestid	Rektor	
	Informere elever og foresatte <i>Retningslinjer for skolens arbeid for et trygt og godt skolemiljø</i>	Undervisning Foreldremøter Visma Flyt Skole	Rektor Avdelingsledere Kontaktlærere	
	Fokus på god oppstart og reetablering av klassemiljøet. Utarbeide klasseregler og arbeide for å sikre gode relasjoner. Eks. Lærer bestemmer plassering i klasserommet/gruppeinndelinger	Undervisning	Kontaktlærere Faglærere	
	Informasjon om aktivitetsplikten til andre ansatte som er jevnlig innom skolen	Samtale Gjennomgang av skriftlig rutine	Rektor	
	September	Valg av representanter til Elevrådet	Undervisningen	Kontaktlærere Elevrådskontakt

	Konstituering av Elevrådet Innen tre uker etter oppstart nytt skoleår	Møte	Elevrådskontakt Rektor	
	Konstituering av FAU	Møte	Rektor	
	Konstituering av SU	Møte	Rektor	
	Konstituering av SMU	Møte	Rektor	
	Gjennomgang av <i>Retningslinjer for skolens arbeid for et trygt og godt skolemiljø, ordensreglementet og sosialpedagogisk plan i rådsorganene</i>	Møte	Rektor	
	Elevsamtaler med fokus på faglig fremgang og trivsel	Samtale	Kontaktlærer Faglærer	
Oktober	Utviklingsamtaler der elevens trivsel skal tas opp	Møte	Kontaktlærere	
	Gjennomføre Elevundersøkelsen	Spørreundersøkelse på udir.no	Rektor Kontaktlærere Rådgiver	
	Gjennomføre Foreldreundersøkelsen	Spørreundersøkelse på udir.no	Rektor	
	Analyse av resultater fra elevundersøkelsen og foreldreundersøkelsen	Analyse Møte	Rektor Avdelingsledere	
	Oppfølging av elevundersøkelsen og foreldreundersøkelsen i personalet. Bli enige om hvilke tiltak som skal iverksettes og når tiltakene skal evalueres	Fellestid Teamtid	Rektor Avdelingsledere Ansatte	
Januar	Resultater fra elevundersøkelsen og foreldreundersøkelsen legges frem for skolens rådsorganer	Møter	Rektor	
	Ikke anonym spørreundersøkelse om mobbing gjennomføres	Undervisning	Kontaktlærere Sosiallærer Rådgiver	
	Analyse av resultater fra ikke anonym spørreundersøkelse om mobbing. Tiltak velges og iverksettes. Tid for evaluering på tiltak avtales	Team møter Klasselærermøter	Avdelingsledere Kontaktlærere Rektor	
	Informasjon om aktivitetsplikten til andre ansatte som er jevnlig innom skolen	Samtale Gjennomgang av skriftlig rutine	Rektor	
Februar/ Mars	Elevsamtaler med fokus på faglig utvikling og trivsel	Møter	Kontaktlærere Faglærere	
	Utviklingsamtaler der elevens trivsel skal tas opp	Møter	Kontaktlærere	
Mai / Juni	Evaluering av Retningslinjer for skolens arbeid for et trygt og godt	Møter	Rektor	

	skolemiljø i personalet og i skolens rådsorganer			
	Evaluering og eventuell revisjon av skolens sosialpedagogiske plan i personalet og i skolens rådsorganer	Møter	Rektor	
	Evaluering av arbeidet i skolens rådsorganer. Eventuelle tiltak for neste skoleår avklares	Møter	Rektor	
Hele året	Skolemiljø skal tas jevnlig opp i personalet på teammøter, klasselærermøter og på fellesmøter	Møter	Rektor Avdelingsledere Kontaktlærere	
	Felles avklaringer om rutiner vedrørende aktivitetsplikten gjennomføres i personalet	Møter	Rektor Alle ansatte	
	Skolemiljø skal være fast tema på møter i skolens rådsorganer	Møte	Rektor	
	Skolemiljø skal være fast tema på møter i tverrfaglig team.	Møte	Rektor	
	Skolemiljø skal være fast tema på rektormøter	Møte	Skoleeier Rektor	
	Elever involveres i planlegging av undervisningen faglig og sosialt	Undervisning Klassens time	Kontaktlærere Faglærere	
	<i>Retningslinjer for skolens arbeid for et trygt og godt skolemiljø</i> tas jevnlig opp i møter med de ansatte og i undervisningen til elevene	Fellesmøter Undervisning	Rektor Avdelingsledere Kontaktlærere Ansatte	
	Henvendelser angående elevers manglende trivsel på skolen følges opp i tråd med denne retningslinjen	Samtaler Aktivitetsplaner Tiltak Evaluering	Rektor Ansatte	
	<i>Retningslinjer for skolens arbeid for et trygt og godt skolemiljø</i> og annen aktuell informasjon om skolemiljø skal være tilgjengelig på kommunens hjemmeside og VFS	Hjemmeside VFS	Skoleeier	
	Bistand fra PPT ved behov for observasjon og veiledningen	Observasjon Veiledning	Rektor	
	Nye ansatte som jevnlig kommer innom skolen informeres om aktivitetsplikten	Samtale Gjennomgang av skriftlig rutine	Rektor	

Maler til bruk i skolens arbeid for å sikre trygt og godt skolemiljø

1.	Mal aktivitetsplan	Vedlegg nr. 1
2.	Mal melding om brudd på eller mistanke om brudd på opplæringslovens § 9 A-2	Vedlegg nr. 2
3.	Forenklet instruks til andre ansatte	Vedlegg nr. 3

Aktivitetsplan for elever som ikke opplever å ha det trygt og godt på skolen i tråd med opplæringsloven § 9A -2.

Dato:	
Elevens navn:	
Planen er utarbeidet av:	

VARSLING

Hvem observerte eller meldte saken (ansatt, elev, andre elever, foresatte til eleven eller foresatt til andre elever):	Kommentarer/beskrivelse av det som ble observert/meldt:

UNDERSØKELSE

Følgende har bidratt til å belyse saken og følgende er hørt (eleven, ansatte, andre elever, foresatte til eleven eller foresatte til andre elever):	

KONKLUSJON ETTER UNDERSØKELSE

(Husk bred medvirkning fra berørte elev/-er, foresatte og ansatte før det konkluderes)

KORRIGERENDE TILTAK

Vurder og juster tiltakene: Er de egnet? Bygger tiltakene på funn fra undersøkelsen? Er de lovlige? Faglig vurdering av tiltak. Barnets beste skal vurderes og vurderingen skal kunne spores. Evaluer, justere/ endre ved behov. Tiltak iverksettes helt til eleven igjen føler at den har et trygt og godt skolemiljø

Utfordring/problem som skal løses:	Planlagte tiltak:	Faglig vurdering:	Når skal tiltakene gjennomføres – tidsramme:	Ansvarlig for tiltak:	Evaluering:

Logg (Dokumentasjon av sakens gang):

Dato:	Hendelse – aktivitet:

Avslutning av sak:

Saken avsluttes når elev eller foresatte sier at eleven nå har et skolemiljø i tråd med opplæringsloven § 9A-2.

Ferdigstilt aktivitetsplan legges i elevens mappe og sendes foresatte. Skoleeier skal ha kopi av alle aktivitetsplaner.

Vår dato:

Vår ref.:

Unntatt offentlighet:

Ofl. § 13, 1.ledd, jfr.

Fvl § 13.

MELDING OM BRUDD PÅ – ELLER MISTANKE OM BRUDD PÅ – OPPLÆRINGSLOVENS § 9A-2; alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring

_____ skole

• **Opplæringsloven § 9a-4, 2.ledd:**

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

• **Opplæringsloven § 9a-5:**

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utse tein eelev for krenking som mobbing, vald, diskriminering eller trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9A-4 tredje ledd skal setjast i verk straks.

PERSONOPPLYSNINGER:

Navn på den/de som en mistenker eller vet ikke har eit trygt og godt skolemiljø.

Navn på den/de som en mistenker/vet utsetter andre, slik at miljøet ikke føles trygt og godt.

Hva omhandler varslingen?

Retten til et trygt og godt skolemiljø omfatter både det fysiske miljøet og de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene og personalet opplever det. Det psykososiale miljøet handler også om elevenes opplevelse av læringssituasjonen. (Veilederen.no)

Vår dato:

Unntatt offentlighet:

Ofl. § 13, 1.ledd, jfr.

Fvl § 13.

Vår ref.:

Utfyllende kommentarer fra melder:

Dato

underskrift

Aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø jfr opplæringsloven §9A-4.

Rutinebeskrivelse/Forenklet instruks til bruk for andre som arbeider på skolen (Eks. Renhold, vaktmester, PPT, helsesykepleier)

Opplæringsloven kap. 9A er elevenes «arbeidsmiljølov»:

Enhver som jobber på skolen eller yter en tjeneste på skolen, må forholde seg til opplæringsloven §9A og alle dens delplikter.

Du plikter å:

- **Følge med** på hva som skjer på skolen og i elevmiljøet
- **Gripe inn** dersom du ser at en elev ikke har trygt og godt skolemiljø (eksempler – stoppe en slåsskamp, stanse en utfrysningssituasjon)
- **Varsle** til rektor dersom du ser/mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. (Varsel skal gis i tide, avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad, og det kan gis muntlig eller skrift til rektor)